

**Jana Benková Marcelliová –
Silvia Slaničková – Ján Tupý
(2021): *Portugalské sloveso***

Bratislava: Portugalský inštitút. 382 s. ISBN 978-80-99967-10-7

V čase, keď čoraz častejšie vystupuje do popredia páľčivý problém samotného prežitia niektorých jazykov, ktoré sú všeobecne považované ako sekundárne a menej perspektívne, je možné vnímať jednoznačne pozitívne a ako veľmi povzbudivý prínos predloženú publikáciu, ktorá sa komplexne zaoberá slovným druhom portugalského slovesa.

Druhý diel publikácie, ktorý priamo nadväzuje na prvý zväzok zameraný na komplexnú analýzu všetkých slovných druhov, sa sústreďuje na súvislý rozbor morfolologickej kategórie slovesa v európskej portugalčine, pričom – treba podotknúť – spomínaná publikácia je koncepcne určená predovšetkým cieľovému okruhu užívateľov začiatočníkov. Jedna z jej najväčších predností spočíva predovšetkým v tom, že kompenzuje na Slovensku doterajšiu absenciu publikácií tohto druhu, ktoré by dokázali širšiemu okruhu záujemcov sprístupniť problematiku najzložitejšieho slovného druhu – slovesa. Za týmto účelom v značnej miere autori publikácie náležite uplatňujú jasne formulované ilustračné príklady, ktoré sú pre lepšie porozumenie vždy preložené do slovenského jazyka. K celkovému procesu sprehľadnenia spomínaného slovného druhu z komparatívno – kontrastívnej perspektívy poslúžia aj upozornenia autorov na najvýznamnejšie špecifiká brazílskeho variantu portugalčiny, ktoré nachádzame priamo v texte alebo v poznámkach pod čiarou. To všetko svedčí o tom, že ide o pútavú a prínosnú publikáciu, ktorá prehľadným spôsobom sprístupňuje aj potenciálne širšiemu okruhu záujemcov jednotlivé javy spojené s gramatickou kategóriou slovesa v portugalčine.

Obzvlášť zaujímavá je časť publikácie, ktorá sa zaoberá používaním slovesných minulých časov, keď autori z komparatívneho –

kontrastívneho hľadiska náležite upozorňujú na špecifické rozdielne používanie jednoduchého minulého času (*pretérito perfeito simples*). Na rozdiel od španielčiny (alebo taliančiny) portugalčina totiž namiesto zloženého minulého času (*pretérito perfeito composto*) používa jednoduchý minulý čas bez ohľadu na to, do akej miery je daná situácia z perspektívy hovoriaceho vzdialená od prítomnosti a či dôsledky deja siahajú alebo nie do prítomnosti.

Okrem stručného slovníka, v ktorom sú zastúpené najpoužívanejšie slovesá v portugalčine, neoddeliteľnú súčasť tvorí aj priložený rozsiahly zoznam, ktorý zahŕňa viac ako tritisíc portugalských slovies spolu s ich príslušnými koniugačnými paradigmami. Z interlingvistikého pohľadu veľmi cenný prínos predloženej publikácie vidím v tom, že otvára široký priestor pre kontrastívne porovnávanie jednotlivých spolusúvisiacich aspektov v rámci románskych jazykov. Jedným z nich je napríklad citlivá otázka postavenia v portugalčine klitických a zvratných zámen v spojení so slovesom, ktoré sa aj v iných románskych jazykoch (napr. v taliančine) výrazne odlišuje aj v porovnaní so slovenčinou.

Ak zoberieme do úvahy široké spektrum aspektov a súvislostí, ktoré autori komplexne rozoberali, spomínaná publikácia môže nepochybne oživiť celkový záujem o portugalčinu a zároveň poskytnúť cenné podnety pre teoretické štúdie zamerané na azda najzložitejší slovný druh. Sloveso sa vyznačuje (tak ako zdôraznili samotní autori) svojou osobitnou povahou, ktorá v sebe zahŕňa viacero morfológických tvarov a realizuje sa v ňom najväčší počet gramatických kategórií.

Zora Cardia Jačová

Katedra romanistiky, Filozofická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Gondova 2, 811 02 Bratislava 1, Slovenská republika

zora.jacova@uniba.sk